Štev. 271 Posamezna številka 20 stotink V Trstu, v četrtek 30. decembra 1920 Posamezna številka 20 stotink Letnik XLV

Izhaja — izvzemši ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. [illegible] — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se [illegible] rokopisi se ne vračajo. Izdajatelj in odgovorni urednik Ste[illegible] — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 6.—, pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm*). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 40 stot., osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov *mm* po L 2. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57

Konec D'Annunzijeve slave

Oblast izročena reškemu prebivalstvu - Uspeh pogajanj v Opatiji

Spričo zadnjih senzacijonelnih dogodkov na Reki je bilo še vedno zelo razširjeno uverienje.

Za vse te so prišle vesti o kapitulaciji D'Annunzija kot velika senzacija, nepričakovano presenečenje. Za nas ne. Od tistega hipa, ko je bila podpisana Rapallska pogodba, smo izražali mi svoj nazor, da je prišel trenotek, ko se odteza možnost kakršnjegasibodi slepomišenja, da morajo priti odkrite karte na mizo in da mora italijanska vlada končno natočiti čistega vina. S podpisom na Rapallski pogodbi, ki obvezuje Italijo v točno izvedbo tega dogovora, je bila ta postavljena pred neizprosno alternativo: ali naj ukroti D'Annunzija in zlomi njegov odpor, ali pa se izneveri svojemu podpisu na pogodbi in odveže s tem tudi drugega pogodbenika, Jugoslavijo, od sprejetih obvez. Pa še nekdo drugi bi bil v tem slučaju odvezan od sprejetih obvez. To ste Anglija in Francija. Vezal ju je londonski pakt. Z Rapallsko pogodbo je ta odpravljen. Francija in Italija imate sedaj svobodno roko, in kdo more vedeti, kako bi se stvari zasukale, če bi prišlo do novih komplikacij, ker Italija ne bi mogla ali ne bi hotela izvesti obvez Rapallske pogodbe?! Italija bi mogla priti v zelo prekeren položaj, ki bi utegnil ogrožati ves nje položaj ozirom na jadransko vprašanje. Italijanska vlada bi morala biti udarjena s slepoto, ako bi se ne zavedala, kaj bi prišlo v igro in kaki interesi Italije bi prišli pod kolesa, če se ne odloči za odločen nastop proti D'Annunziju. Od todi naše uverjenje, da to pot pojde zares. A dejstvo, da je general Ferrario na razgovoru v Opatiji odklonil zahtevo reških posredovalcev, naj bi neposredno začela pogajanja o njiju predlogih, ter da je izjavil, da neizogibni pogoj za pogajanja je brezpogojno priznanje Rapallske pogodbe: to dejstvo potrja, da se je italijanska vlada odločila za prvo gori označeno alternativo.

In D'Annunzio se je uklonil, prepustivši oblast občinskemu svetu reškemu. Sedaj se Reški sindaco — skupno s kapitanom Host-Veturijem, ki se je pod okriljem D'Annunzija povspel od zobozdravniškega tehnika v civilu do voditelja obrambe Reke, oziroma odpora proti Italiji — pogaja za modalitete D'Annunzijeve kapitulacije.

Dejstvo, da se je D'Annunzio uklonil tako iznenada, je gotovo v veliko in bolno presenečenje vsem njegovim občudovateljem in slaviteljem. Saj je še pred par dnevi sveto prisegal, da le preko njegovega in njegovih legijonarjev trupel bo mogel »sovražnik« na Reko. Ljudje niso poznali njegove psihe, njegove moralične sestave. Izvršil je tekom vojne res marsikak čin, ki se je zdel delo junaštva, dočim je bilo to v resnici le posledica neke ekscentričnosti, hlepeče po slavi in nesmrtnosti. Danes pa spada za vse razsodne ljudi njegovo junaštvo v kraljestvo legend in bajk. Računal je na brezpogojno udanost »svojih« Rečanov, računal, da se dvigne zanj »vsa Dalmacija«, računal, da zabuči po vsej Italiji strašen vihar, ki podere vse, kar je njemu nasprotno — vlado, monarhijo in tudi dinastijo. Čim pa je videl, da se je zaračunal v vseh teh računih, mu je prišlo hitro izpoznanje, da boljši del junaštva je vendar-le previdnost in — uklonil je. Kako daleč je segala njegova melagomanija in kako nizek je v resnici njegov italijanski patrijotizem, priča prva njegovih zahtev: naj Italija svoje regularne čete umakne iz Julijske Benečije, torej za Sočo. Računa menda, da bi kako prišlo, da bi on gospodoval na tem ozemlju, ne pa Italija.

Tako sta danes razgaljena D'Annunzio in njegov patrijotizem! Vendar moramo biti, vkljub vsemu temu, pripravljeni, da bo, te dni, če se spor poravna, orila velika pesem o plemenitosti njegovega mišljenja, kako da je s samotajevalno kretnjo rešil svojo domovino iz največe neprilike! D'Annunzio je — kakor pravijo naši ljudje — rojen v srajci: tudi če pade, pade na — mehko stran. In ljudje mu bodo vili lovor-venec okolo glave, dasi je resnica edino ta, da je s svojim samoljubjem in slavohlepjem spravil svojo domovino v najmučnejši položaj in veliko nevarnost.

* * *

D' Annunzio se je uklonil

RIM, 29. (S.) Danes ob 10 predpoldne sta predložila reška parlamentarja dr. Gigante in stotnik Venturi pismo Gabrijela D'Annunzija, s katerim izroča oblast v roke župana in reškega prebivalstva. V istem pismu izjavlja D'Annunzio, da sprejema pogoje narekovane od generala Caviglie.

OPATIJA, 29. Da se omogoči določitev vseh točk sporazuma, je bilo premirje podaljšano do jutri v četrtek opoldne.

Izgube vladnih čet

Agencija Stefani javlja: Do sedaj se računa, da so imele vladne čete okoli [illegible] mrtvih in [illegible] ranjenih.

[illegible] in med ranjenimi alpinski polkovnik Gerbino in karabinijerski podpolkovnik Mayer. Reški legijonarji so pognali v zrak štiri moste na Rečini.

Pogajanja v Opatiji

Ista agencija javlja dalje z dne 28. t. m.: Pri novem popoldanskem sestanku v Opatiji med generalom Ferrariom in gospodoma Gigante-jem in Host Venturi-jem sta prinesla ta dva izjavo reških prvakov. Ako podpiše D'Annunzio zaključni del te izjave, ga bo vzel general Caviglia jutri ob 9 v pretres. Premirje je vsled tega podaljšano do srede opoldne.

Uradna brca reškemu županu

RIM, 27. (S.) Reški župan Gigante, ki je bil imenovan na podlagi volitev, ki so se izvršile pod vladavino poveljnika D'Annunzija, je rekel v nekem proglasu z dne 22. t. m., da je ponudila Italija Reki z rapallsko pogodbo neodvisnost pod upravo mednarodne komisije, ter je dostavil, da odklanja to ogabno ponudbo. Trditev reškega župana je popolnoma napačna in tem bolj kriva, ker ji je bil namen, da zapelje v zmoto duhove reških meščanov. Rapallska pogodba priznava popolno svobodo in neodvisnost, ki se jo obvezujete spoštovati obe pogodbenici, Italija in Jugoslavija za vselej. Priznavši rapallsko pogodbo, so izključile druge zavezniške in pridružene države izrecno vsako posredovanje na Reki. To je resnica, in ni nikakva omejitev svobode Rečanov ne na zunaj ne na znotraj. Rečani in samo Rečani bodo odločili svobodno o obliki vlade, o ustavi in upravi reškega mesta in bodo uredili svoje odnošaje s sosedi in z drugimi državami. Z nobeno mnogih formul, ki so bile zamišljene v zadnjih dveh mesecih, ni bila zagotovljena tako popolno svoboda in neodvisnost Reke. Vsi se spominjajo »mednarodnega varstva« in »zaščite Zveze Narodov« in drugih umetnih uredeb, ki so se hotele vsiliti Reki. Nič takšnega ni v jasnem položaju na Reki, ki ga je ustvarila rapallska pogodba. Ne nadzorovalnih komisij, ne mešanih mednarodnih uprav, nič tujega, temveč svobodna volja Rečanov in njih neomejena suverenost na vsem njihovem ozemlju. Kdor trdi nasprotno, gotovo ne trdi kakor mislijo reški meščani, ki so žrtve vladavine, ki jim duši glas.

Francoski listi o reškem vprašanju

PARIZ, 28. Govoreč o reških dogodkih piše »Le Petit Journal«: Ko bo po rešitvi reškega vprašanja ozračje ozdravljeno, se bodo mogle izvršiti vse določbe rapallske pogodbe. Italija in Jugoslavija boste razvijali tudi dalje prisrčne odnošaje, katerih začetek je bil zasnovan s sklenitvijo rapallske pogodbe in vlade prijateljice in zaveznice obeh dežel se bodo le veselile nad tem srečnim uspehom. »Le Petit Parisien« pravi, da je Reka popolnoma obkoljena in da bi bil odpor lahko hitro zlomljen, ko bi bil poveljnik hotel porabiti čete, s katerimi razpolaga. Toda general Caviglia je rajši odlašal, da bi odvrnil bratomorno borbo in na tem se mu mora le čestitati. »Figaro« piše: V sedanjem hipu se mora izreči le ena želja, da se najhrabrejši med Italijani nehajo tepsti med seboj. »Le Journal« pravi, da upa Giolitti, da ne pokvari zasedba Reke njegovega parlamentarnega položaja in da bo na ta način rešen skrbi s zunanje strani. Njegova notranja politika pa bo znatno olajšana.

Ozlovoljeni Dalmatinci

Iz stare in nove Rusije

Rusija se čuti močno

»Obzor« piše: Poslednji teden se smatra lahko za mejnik v zgodovini sovjetske Rusije. Rusija se zopet vrača na svoje staro mesto velevlasti v Evropi in Aziji. Čas je deloval za Rusijo. Po vrsti so bile sklenjene sprejemljive mirovne pogodbe z vsemi mejnimi državami na zapadu: protirevolucija je danes pokopana in glavna žila Rusije, pot od Moskve do Vladivostoka, je danes zopet popolnoma v ruskih rokah. To je dejstvo, ki mu evropsko časopisje ni posvečalo dovolj pozornosti. Čičerinov urad za zunanje stvari začenja veliko diplomatsko igro aktivne politike v inozemstvu. Prvi so spoznali, da dobiva Rusija znova značaj velevlasti in da je njen vpliv merodajen na dveh kontinentih. Ljeninovi najboljši prijatelji, Turki, katere je odločna ruska kretnja ustavila na njihovem prodiranju tik pred vrati Batuma. Nato sta prišli jasno koncipirani noti Poljski in Litvi zaradi Vilne in končno imamo ruski protest trem zavezniškim velesilam zaradi njih poskusa preprečiti povrnitev Konstantina v Grško. »Sovjetska vlada« — pravi ta nota — »ne goji nikakih simpatij za monarhijo in kralje, toda ne dovoljuje, da se omejuje pravica samoodločbe narodov.« Vse te geste kažejo, da Rusija ni zemlja pod razpadom, nego se čuti močno.

Mir med Rusijo in Poljsko bo kmalu podpisan

DUNAJ, 28. Vesti, ki so prišle po noči, zatrjujejo, da bo mirovna pogodba med Rusijo in Poljsko kmalu podpisana. Pogodba bo vsebovala posebne določbe o prometu med Rusijo in Nemčijo.

Trgovinska pogodba med Poljsko in Rusijo se podpiše v kratkem

BEROLIN, 28. Iz Moskve poročajo: Na nekem sestanku sovjetov je izjavil Lenin, da bo sklenjena čim prej trgovinska pogodba med Rusijo in Poljsko.

Rusija ima samo 18.000 mož ob romunski meji

BUKAREŠT, 28. Po obvestilih, ki so jih dobile romunske vojaške oblasti, so zbrali Rusi na levem bregu Dnjestra šest skrčenih divizij. Skupno število rdečih čet znaša baje 18.000 mož. Boljševiška armada se mora hraniti sama vsled slabe organizacije ozadja na mestu, kjer se nahaja.

Zbiranje močnih ruskih čet ob gruzijski meji

CARIGRAD, 28. Druga rdeča armada napreduje proti Gruziji. Boljševiki zbirajo veliko moč ob meji.

Rusko-turška pogajanja o Kavkazu

TIFLIS, 29. Kemalistovska misija je prišla v Tiflis. Njen namen je, da se sporazume z boljševiki glede vseh vprašanj, ki se tičejo polpžaja.

Pogajanja med Armenijo in Kemalisti

CARIGRAD, 28. Mirovna pogajanja med Kemalisti in Armenijo se nadaljujejo sedaj v Aleksandropolu. Sovjetska delegata Legrand in Devani se udeležujeta mirovnih razprav.

Ruske vojne ladje v Bizerti

BIZERTA, 28. Šest ruskih transportnih ladij, nekoliko vlačilcev in tri torpedovke so prispele semkaj včeraj. Oklopnica »Kronstadt« je priplula danes. Vse te ladje so pod strogo kvaranteno, ker prihajajo iz Carigrada.

Lotvinska se boji, da pride do vojne z Rusijo

RIGA, 27. Preteklo noč je izvršilo nekoliko boljševiških čet poizvedovanje na lotvinskem ozemlju. Te čete so se potem umeknile črez mejo in se povrnile v svoja taborišča. Ni bilo spopadov z lotvinskimi oddelki. V Rigi se smatra položaj za resnega in bojijo se novega boljševiškega napada. Skupno število boljševikov, ki so zbrani na meji, se ceni na 60.000.

Millerand sprejel lotvinskega ministra

PARIZ, 28. Predsednik republike Millerand je sprejl Mairovicza, lotvinskega ministra za zunanje zadeve in g. M. O. Gresvalda odposlanca lotvinske vlade pri francoski vladi. V imenu svoje vlade je izrazil minister hvaležnost Lotvinske za pomoč, ki ji jo je podelila Francija. Predsednik republike je odgovoril, da sme Lotvinska vedno računati na simpatije Francije.

Rusija in zavezniki

PARIZ, 27. Poslanska zbornica. Razprava o proračunskem načrtu nadaljuje. Med razpravo o členu, kateri se nanaša na obseg materijalnih odstopitev, ki se bodo lahko dovolile nekaterim inozemskim vladam, vpraša socijalistični poslanec Berthon vojnega in finančnega ministra, ali bosta nadaljevala podpirati Vrangela in ali bo Francija nadaljevala vojno proti Rusiji. Vojni minister Raiberti odgovori, da se je bila Vrangelova vlada pripoznala kot dejanska vlada in da so se odmerjanja materijalnih odstopitev ustavila v hipu, v katerm je prenehala Vrangelova vlada obstojati. Raiberti pravi, da je to, kar se je bilo odstopilo Vrangelu, isti takoj vrnil. Berthon vpraša nato, ali se je bilo odstopilo kaj materijala Poljski. Raiberti odgovori, da je Poljska s svojim junaštvom rešila evropski mir. Francija ji ni odrekla nikoli svoje pomoči. Če bo Poljska še kedaj apelirala na Francijo, ne bo tega storila zaman.

Mala ententa ni dobila naloga za začasno upravo Vzhodne Galicije

PRAGA, 28. Čehoslovenska vlada zanika vesti nekaterih listov, glasom katerih bi bila poverila ženevska konferenca Mali ententi začasno upravo Vzhodne Galicije in da bi bila Čehoslavija predlagala načrt o internacijonalizaciji donavskih uradov.

Prenovitev sovjetske vlade

Na krmilo so prišli skrajni boljševiki

HELSINSFORS, 28. Ruska agencija »Union« javlja, da so zmagali na komunistovskem shodu v Moskvi skrajni boljševiki, ki sta jim na čelu Buharin in Radek. Zmerni boljševiki razen Lenina so izgubili ves ugled in nimajo več nobenega vpliva na razvoj dogodkov. Lunačarskij, Bonič in Bruhovič, ki so ostali v manjšini, so izstopili iz vlade.

Stambulinski na Poljskem

VARŠAVA, 28. Ko se je bolgarski ministrski predsednik Stambulinski se je ustavil nekoliko ur v Krakovu in je nadaljeval nato svojo pot v Zakopane, kjer so ga sprejele oblasti in mestni svet. Odstopivši min. podpredsednik Daszinski mu je priredil zajuterk. Pozneje je prispel ministrski predsednik Witos, ki je imel s Stambulinskim pogovor, katerega se je udeležil tudi Daszinski. Stambulinski odpotuje nemudoma v Varšavo.

Socijalistični kongres v Toursu

TOURS, 28. V dopoldanski seji socijalističnega shoda se je nadaljevala razprava vprašanja o pristopu k tretji internacijonali. Lebat, poslanec in župan mesta Roubaix, se je izjavil proti pristopu ter je pobijal diktaturo proletarijata. Predsednik Sembat je sporočil shodu brzojavko Zinovjeva, ki je bila poslana iz Rige in v kateri se pravi, da sprejema izvršilni odbor tretje internacijonale rezolucijo Loriot-Cachin-Frossard, da pa odklanja rezolucijo Longuet-Paul Faure. Brzojavka je podpisana od Zinovjeva, Lenina in Trockega in drugih članov izvršilnega odbora in zahteva od shoda, naj se reši reformističnih elementov.

TOURS, 28. Na popoldanskem zborovanju socijalističnega shoda je povzel besedo Frossard, da obrazloži pristop k tretji internacijonali. Frossardov govor je bil prekinjen vsled prihoda Klare Zetkin, ki se je reklo da je bila zadržana na meji. Zavzela je mesto na predsedniškem odru in predsednik je izrazil dobrodošlico odposlanki Lenina in Zinovjeva. Klara Zetkin se je zahvalila. Nato je zaključil Frossard svoj govor, rekoč: Mi nočemo izgona, toda ker nas vi hočete zapustiti — je rekel obrnivši se k desnici — izjavljam, da ne bom govoril o vas nikdar z jezo; kljub našim nasprotujočim si vidikom vas smatram še vedno za socijaliste.

Razkol v francoski socijalistični stranki

TOURS, 27. Socijalistični kongres. V popoldanski seji izjavlja superekstremist Le Roy, da se morajo sprejeti v bistvu moskovske točke. Štrasburški socijalistični poslanec Blunn zagovarja tendenco manjšine in očita superekstremistom, da hočejo napraviti iz socijalistične stranke, ki je stranka svobodne diskusije, stranko subordinacije, katera bo prepuščena izključno volji njenega vodilnega odbora in tajnih skupin. Edinstvo stranke je bilo doslej složno sestavljeno, bilo je zaključek vseh stremljenj. To edinstvo se hoče sedaj nadomestiti z osebami, katere ne bodo morale samo enako nastopati, temveč tudi pritiskati v tem zmislu na druge, in ako bi to trajalo predolgo, se govori o izključitvah in se pripravljajo perijodična čiščenja. Dalje pravi Blunn, da so hipi, v katerih se tudi pod kapitalistično vladavino lahko pridruži socijalistična zavest misli narodne obrambe. Ta trditev izzove ploskanje na desni in protest na levi. Zaključujoč je pokazal odcepitev manjšine.

Zavezniki in Nemčija

Zavezniki nezadovoljni s preuredbo nemške policije

BEROLIN, 28. Wolffova agencija javlja: Medzavezniška vojaška nadzorovalna komisija je izročila dne 23. t. m. nemškemu ministrstvu za zunanje zadeve noto, v kateri izjavlja, da ni zadovoljna z načinom, kakor se je izvedla reorganizacija nemške policije. Preuredba policije je bila izvršena v vseh podrobnostih po določenih načrtih in po sporazumu z nadzorovalno komisijo. Zdi se da gre za nesporazumljenja, ki si jih prizadeva nemško ministrstvo pojasniti.

Nemčija predvidja novo nevihto na vzhodu

BEROLIN, 29. Nemška vlada je izročila poslaniški konferenci noto, v kateri protestira proti določbam mirovne pogodbe glede odstranitve artilerijskega materijala z državnih mej. Vlada navaja kot razlog negotovost položaja na ruski meji.

Likvidacija avstro-ogrske banke

PARIZ, 29. V svrho da se začne likvidacija avstro-ogrske banke, je naložila reparacijska komisija likvidatorju banke, naj skliče za dan 10. januarja 1921. na Dunaj konferenco, na katero se povabijo zastopniki upnikov, vstevši tiste, ki pripadajo novim državam v ozemlju bivše monarhije ali ozemlju, ki ga je dobila kaka država, zastopniki avstro-ogrske banke kakor tudi, zastopniki prizadetih bank in zastopniki Avstrije in Ogrske. Položaj se bo potem presojal z vseh prizadetih strani, vstevši zastopnike upnikov iz nevtralnih držav.

Ogrska ne zbira vojaških čet

BUDIMPEŠTA, 28. Ogrski korespondenčni urad javlja: Romunski listi so raznesli glas o domnevnem zbiranju čet. Izjavlja se iz dobro obveščenega vira, da so te vesti popolnoma napačne.

Grško vprašanje v francoskem senatu

PARIZ, 27. Senatska komisija za vnanje zadeve je danes slišala Franclina Bouillona, kateri je obrazložil vzhodni položaj, posebno z ozirom na Konstantina in najnovejše dogodke, kateri so se odigrali od zadnjih Leyguesovih izjav sem.

Kralj Konstantin obišče malouzijsko fronto

ATENE, 28. List »Esperine« pravi, da se je vlada bavila z vprašanjem kraljevega obiska na maloazijski fronti. Po praznikih se določijo najbrže podrobnosti tega obiska.

Ratifikacija francosko-italijanske socijalne pogodbe v francoskem senatu

PARIZ, 27. Danes popoldne je odobril senat zakonski načrt, kateri ratificira pogodbe glede izseljevanja in priseljevanja delavcev in glede stavbinskega zavarovanja in socijalnih uredb, katere so bile sklenjene med Francijo in Italijo.

Angleška delavska stranka za pogajanja z Irci

LONDON, 28. Poročilo delavske stranke, ki je izvršila pred kratkim preiskavo na Irskem, pravi, da ne bo rešila irskega vprašanja politika nasilja in maščevanja. Samo politika spravljivosti in medsebojne popustljivosti bo zagotovila mir v deželi

Grofica Mackievicz obsojena na dve leti prisilnega dela

DUBLIN, 28. Grofica Mackievicz, znana irska skrajnica, je bila obsojena na dve leti prisilnega dela vsled obdolžitve, da se je udeležila zarote za umor vojakov in policijskih agentov. Grofica je igrala važno ulogo pri vstaji v Dublinu iz l. 1916 v Velik noči. Tedaj je bila obsojena na smrt, pozneje pa je bila izpuščena pritikom splošne amnestije.

Bankrot Barcelonske banke

BARCELONA, 28. Ustavitev poslov v Barcelonski banki je povzročila pravo paniko. V nekaterih bankah je prišlo občinstvo v velikem številu dvigat svoje vloge. Prošnja Barcelonske banke za ustavitev plačil se nanaša na eno milijardo in 543 milijonov pezet. Išče se dalje sredstvo, da bi se popravil sedanji položaj z dovolitvami kreditov s strani drugih bank, da bi se take odvrnili nadaljni zapletljaji.

Ali za republiko?!

Stojimo pred fenomeni: složno je šla SLS v volilni boj po pokrajinah Slovenije. Malo dni potem pa se je razvnelo med glasili vodstev na Štajerskem in Kranjskem precej ostro prerkanje o vprašanju o obliki vladavine države Jugoslavije. Na Kranjskem je baje mnogo navduševalcev za republičansko obliko, dočim so Štajerci za monarhično pod dinastijo Karadjordjevićev. Mariborska »Straža«, ki je baje glasilo poslanca Korošca, je pisala te dni naravnost rezko proti ljubljanskemu vodstvu.

Vrašanje, ob katerem se križajo mnenja ljubljanskih in mariborskih voditeljev, je predvsem vprašanje absolutne suverenosti konstituante, oziroma možnosti praktičnega izvajanja republičanstva. Kje so vzroki razpora?

Na koncu koncev moramo biti vsi skupaj naziranja, da je edino le ljudstvo suvereno, torej od njega izvoljeni zastopniki suverni činitelji v državi.e To je v parlamentarni monarhiji istotako kakor v demokratski republiki in le razlika sekundarne važnosti je, ali ljudstvo del zastopstva svoje suverenosti prenaša na monarha, ali pa republičanskega predsednika. Kakor n. pr. v Franciji ali v Zedinjenih državah nikomur ne prihaja na misel, da bi volili novega predsednika, predno je staremu potekla zakonita doba, tako tudi danes ni v Jugoslaviji aktualen poizkus, da bi preklicali svoje sklepe z dne 1. decembra 1918 in spremnili monarhistično obliko v republičansko. Veljavnost takega sklepanja se lahko izpodbija na razne načine po teoriji ljudske suverenosti. Toda po tej metodi bi šli lahko tudi dalje in bi mogli izpodbijati vsako oblast. Branili bi lahko edino suverenost revolucijonarnega delavskega razreda, kakor delajo to boljševiki. Ali, težišče vprašanja ni v poglavju logike in teoretiziranja, marveč v premotrivanju dejanskega stanja.

Dejansko stanje pa je tako, da je v Jugoslaviji monarhična oblika ugotovljeno dejstvo. Kakor se je izvršilo državno ujedinjenje in kakor stoje danes stvari je jasno, da more obstajati edino le skupna srbsko-hrvatsko-slovenska monarhija, **ali pa skupne države sploh ne bo!** Tretjega danes ni!

Zato je lahko umeti mariborski odpor proti ljubljanskim stremljenjem po republiki. Za njih je obstanek monarhistične Jugoslavije — kakor stoje stvari danes — najvišje vprašanje: vprašanje — **življenja.** S padcem sedanje skupne državnosti bi padel komaj osvobojeni Maribor, dravska črta in še marsikaj drugega. Še več: če bi danes jugoslovenska monarhija razpadla, bi bile slovenske in hrvatske pokrajine kakor blago na cesti, ki nima gospodarja in bi je pograbili tisti, ki preže nanje. Prišli bi zopet pod tujinsko gospodstvo...! V Ma-

riboru občutijo živo, da je jugoslovenska monarhija tudi v najslabšem slučaju boljša in narodno svobodnejša, nego formalno najkorektnejša republika — nemške Avstrije.

Tu ne koristijo nič vsi najlepši in teoretično najveljavnejši ideali, ko je dejansko stanje — kakor že rečeno — neprekoračljiva barikada proti njih uresničenju, če Slovenci in Hrvatje res hočejo živeti svoje narodno življenje in biti svobodni in suvereni gospodarji na svoji zemlji!

Sploh pa je tisto »republičanstvo« med Slovenci zelo nezrelo: zamenjavajo republiko n. pr. z ameriškim — bogastvom in blagostanjem. Mislijo, da bi bili tudi mi tako bogati, če bi imeli republiko. Na drugi strani pa so se v svojem nerealističnemu presojanju zasanjali v teoretično politiko, pri čemer pa bi se jim znalo zgoditi slično, kakor se je svoj čas Kerenskemu v Rusiji, ker je hotel po slični ideologiji na podlagi svobodne osebne samoodločbe pošiljati vojake na fronto. Prvo je dejansko stanje, potem še le teorija: samo s poslednjo prihajaš v navkrižje s prvim.

Zato kličemo rojakom v Sloveniji in v Hrvatski: ne igrajte se z ognjem — republičanstva. Plamen bi utegnil požgati vaše narodne domove! Svobodna narodna država je prvo, druge formalnosti so — vsaj za sedaj in za dogledne čase — stranske pomembnosti!

Domače vesti

Smrtna kosa. Včeraj predpoldne je umrl tu Iv. Oliva, tipograf, izdajatelj »Lavoratora«, bivši državni poslanec in ena najmarkantnejših oseb v tukajšnji socijalni demokraciji. Z iskrenim sožaljem doznajemo o smrti tega moža. Sicer neomajen v svojem političnem uverjenju, nepremično zvest načelom in idejam socijalne demokracije, je bil pokojnik vedno človek blage naravi, pošten in dostojen politični nasprotnik in ljubezniiv kolega svojim žurnalističnim tovarišem. Užaloščeni družini in kolegom pri »Lavoratoru« izrekamo iskreno sožalje.

A che cosa mira l' »Edinost?« — Kam meri »Edinost« se vprašuje včeranja »Era Nuova«, kateri se niso dopadli naši naslovi in podnaslovi nad našim predvčeranjim poročilom o fašističnih demonstracijah in kravalih, ki so jih počenjali na Božič in na dan Sv. Štefana. Pravi, da ni mogoče misliti, da bi bila »Edinost« vzela nedeljske izgrede z dobrim namenom za protidržavne in avstrofilske. Žalibog ni »Era« povedala, kakšno merilo je porabila za našo dobro ali slabo vero, ko je izrekla gornjo sodbo. Na vsak način je gotovo, da smo pisali obdolžene naslove z ene strani kot primorski Slovenci, z druge strani pa kot bodoči italijanski državljani. S katerega teh dveh stališč nas je presodila in obsodila »Era Nuova«. Za nas primorske Jugoslovene velja vzklik »Živela Avstrija« na vsak način kot veleizdajniški vzklik z vsakega stališča pred celim svetom, tostran in onostran meje. Gotovo velja isto tudi za »Fro Nuovo« in za primorske Italijane.

Slovanski nacijonalizem povzroča skrbi italijanskim nacijonalistom in socijalnim demokratom. Pa čudno, zagonetno: sicer kriče vedno, da je vse to izemlje italijansko, da tudi po narodnostnem načelu pripada k Italijanom. Tako še posebno tudi otoka Rab in Krk. Sedaj pa hočejo isti Italijani, ki ne odobravajo okupacije teh dveh otokov od strani D'Annunzija, dopovedati temu poslednjemu, naj se umakne s Krka in Raba, ker bi se s priključenjem teh dveh otokov k reški državi slovanski element pomnožil tako, da bi prišlo italijanstvo Reke v nevarnost. Ali ni to zagonetka: slovanskega življa sicer ni, vendar je slovanski nacijonalizem — nevaren?! Take skrbi imajo, oziroma v takem protislovju v svojih trditvah so tudi naši socijalni demokratje. Na skupščini »edinjaških komunistov«, ki se je vršil nedavno v Trstu, je menil n. pr. slovenski sodrug Milost: »Nam treba edinstva, da bomo nadaljevali in da dovršimo svojo veliko misijo pobratenja med obema plemenoma, živečima tu skupno. Ako bi ti dve sili razcepili, bi s tem ojačili sovražnike internacijonalizma«. Tako je podkrepljal sodrug Milost svojo trditev, »da bi od razkola (med komunisti) imel dobiček slovanski nacijonalizem, ki danes ne daje nobenega znaka življenja od sebe!« Da se ni zavedal g. Milost, kako protislovje je tu zagrešil, da prva njegova trditev — nevarnost slovanskega nacijonalizma — izključuje drugo, češ, da ta nacijonalizem ne daje več nikakega znaka življenja od sebe, da je torej — mrtev!! Kako morejo mrtvi kovati dobičke od razkola med živimi?! G. Milost naj le potrpi! Znani italijanski pregovor pravi: »Čas je poštenjak« — on je, ki poravnava in poplačuje vse. Prihodnji dogodki že pouče g. Milosta, da slovanski nacijonalizem — v plemenitem smislu besede in ne v njegovih grdih izrodkih — še živi, in bo dajal prav krepkih znakov življenja od sebe. G. Milost naj se le malce zamisli v zgodovino vojne dobe. V tej dobi, izlasti pa po izbruhu italijanske vojne, tudi italijanski nacijonalizem v Trstu ni dajal prav nobenih znakov samosvestnega življenja od sebe. Niti enega samega svojega lista ni mogel vzdrževati; vse lažko časopisje je bilo usužnjeno režimu. In proti vsem poizkusom germanizacije — Revoltella! — je bil obnemogel tako, da so Italijani sami odkrito izjavljali, da je prava sramota, da je v Trstu edino le slovenski list, ki se upira rečenim poizkusom! A danes? Danes dela italijanski nacijonalizem proklete skrbi nam in — socijalistom. V takih okovih je bil v zadnjih par letih tudi naš nacijonalizem, ali radi tega ni mrtev. Je še živ. Saj je celo v teh težkih časih dajal znakov življenja od sebe, kolikor je bila to pač možno. Klasična priča za to so italijanski listi, ki dan za dnem govore o nevarnosti slovanskega nacijonalizma. In s tem nacijonalizmom se bavi neprestano tudi — »Lavoratore«. Eno še pa moramo posebno podčrtati v izjavi sodruga g. Milosta: boji se le, da bi mogel slovanski nacijonalizem imeti dobička od razkola med komunisti. Mari pri italijanskem nacijonalizmu ni te nevarnosti, oziroma možnosti?! Mari pa g. Milosta ne vznemirja ta možnost?! Čudno bi bilo to, ker bi kazalo v prečudni luči internacijonalnost — internacijonalca slovenskega rojstva.

V Mariboru aretiran Radićev agent. Iz Maribora poročajo: Z dunajskim vlakom se je vozil proti Mariboru neki Mirko Marčenko, ki so ga jugoslovenski kontrolni organi zaradi sumljivega obnašanja nadzorovali že od Špilj. Ko se je vlak bližal Mariboru, je Marčenko skočil iz vlaka. Nadredar Černe je skočil za njim in ga prijel. Pri njem so našli mnogo svile, ki jo je skušal vtihotapiti v Jugoslavijo. Med razgovorom z nadstražnikom je opustil aretiranec na tla zavoj, česar sicer nadstražnik ni opazil, pač pa neki železničar. Ko so zavoj odprli, so našli v njem mnogo kompletno pripravljenih dinamitnih patron. Aretiranec je trdovratno trdil, da zavoj ni njegov. Na carinarnici so aretiranca natančnejše preiskali ter našli pri njem **polnomočno pooblastilo Stepana Radića.** Mirko Marčenko, ki je sicer bogat posestnik, je bil v zadnjem času zaposlen na Dunaju kot navaden delavec pri nekem skladišču bencina za ententino komisijo, kjer je bilo zaposlenih več Jugoslovenov, med katerimi je širil propagando za Radićevo stvar. Po končanem postopanju proti njemu pri carinarnici, ga oddajo kot političnega zločinca v zapore tukajšnjega okrožnega sodišča.

»Jadranka«, naš novi ženski list, izide z novim letom, prvega prosinca, in bo potem izhajal redno vsak mesec. Tem načinom bo naše rodoljubno zavedno ženstvo vsaj enkrat mesečno dobivalo priložnost, da bo čitalo in proučevalo, kar mu utegne hasniti, kar je zamore poučiti in vsaj začasno razvedriti. Ko misel na lepo sanjo nas prešinja spomin na naše gledališčne predstave, na naše družinsko-prijetne koncerte, plesne venčke, čajne večere, otroške uprizoritve, predavanja in politične shode, za katere smo negovale me primorske Slovanke nič manj zanimanja in smisla, nego moški sami; saj izza plasti politike so se zrcalile nam nijanse narodnostne vzgoje in narodnostnih dolžnosti. Vse to je minilo in pred nami se je zgrnila neprodrna megla, ki naj bi nas omamila in odrevenela, da bi gosta tema poplavila naše duše. Toda, me se hočemo upreti sleherni zli nakani! Me nočemo otrpniti, ne maramo obupavati, ne smemo izginiti v pozabljenosti, nočemo strohneti v narodni smrti. Naše delovanje ne sme odnehati niti za trenotek in nam mora vliti novega stremljenja, nove podjetnosti, da ostanemo v dušni zvezi vsaj potom svojega mesečnika. »Jadranka« bodi narodno shajališče, ki ga toliko pogrešamo. Potom nje se zabavajmo, se razgovarjajmo nič manj uljudno in dostojanstveno, nego v posetnem salonu, nič manj prisrčno in domače, nego v zimskih večerih krog toplega ognjišča ...

V »Jadranki« bodi izrečena vsaka želja; v njej naj se oglaša vsak pametni nasvet in dobrohotni opomin, iz nje naj zaveje srčno hrepenenje in bodrilno-zdrav dovtip; iz nje naj žvigajo poučni žarometi na vse strani, da obsolnčijo in razsvetlé, da pojasnijo še tako temnomoten položaj.

»Jadranka« bo leposloven list, ali ne bo se tiščala na strogosrpem stališču, zahtevajočem okoli sebe le zgolj umotvore, le kristalnobleščeče proizvode človeškega uma. Ona hoče biti liki narodna shramba, v katero smemo polagati tako zlate svetinje in sijajne bisere, kakor tudi razkosane krpice in razdete pentlje ...

Zategadelj bo mogla v »Jadranki« vsaka zaveslati kakoršnosibodi narodno-važno misel in vzgojonosno namero. Tako bo zasluga vsake posamezne žene, ako bo »Jadranka« vspevala! Tako ne obtiči le na njih, ki so jo zasnovale, košček krivde, ako »Jadranka« kedaj izdihne, pač pa na vsem našem ženstvu. Vsaka mati jo čitaj, vsako dekle jo razširjaj — v tem samem tiči temeljni kamen »Jadrankine« zgradbe.

Marsikomu se bo zdela »Jadranka« spočetka preskromna in predraga. Ali, roko na srce in roko na usta ... Vsaka naj si je v svesti, da je izobraževalni odsek našega društveca storil, kar je mogel. Sicer ne ostane njena cena neizpodbitna, kajti čim več odjemalk, tem cenejši bo naš list. Jutri naj torej seže po lastni »Jadranki« vse naše ženstvo; na prodaj bo skoro v vseh tobakarnah. — M. St.

Izseljeniški vlak. Vse one družine, ki se nameravajo poslužiti vlaka in ki niso še predložile potrdila, da je bil njih glavar državni uslužbenec, se pozivljejo, da predlože omenjena potrdila najpozneje do 7. januarja 1921 gosp. Antonu Podbrščeku; po 7. januarju se bo sestavil transport za tiste družine, ki so zadostile predpisom. — Selitveni urad.

Klub dramatičnih diletantov na Proseku uprizori v soboto, dne 1. januarja 1921 ob 4. uri popoldne, ljudsko igro »Na sodni dan«. Prireditev se vrši v dvorani gosp. društva na Kontovelju, ker proseška dvorana ni v redu. Po predstavi ples.

Uradne vesti

Užitek VI. narodnega posojila. Višje poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu naznanja: »Posestniki knjižic ljudskega podpisovanja VI. narodnega posojila se opozarjajo, da bodo, ako dopolnijo vplačevanja tekom tekočega meseca decembra, prejeli zadolžnice z užitkom od 1. januarja prihodnjega leta, t. j. s kuponom, kateri bo izterljiv 1. julija 1920, dočim bodo, ako dopolnijo vplačevanja od 1. januarja do 30. aprila 1921, prejeli zadolžnico z užitkom od 1. julija 1921, torej s kuponom, kateri bo izterljiv 1. januarja 1922. Vsi, kateri bodo dopolnili vplačevanja, se bodo brez izjeme udeležili izžrebanja dobitkov, ki bodo obstojali v rentah in znašali skupno 300.000 L. Prvi dobitek je določen na 100.000 L. — Trst, 28. dec. 1920. — P. i. br. kom. Pascoli.

Brezplačna pomoč revnim obrodnicam. Mestni magistrat razglaša: Izvanredni komisar je vsled predloga meščanske komisije sklenil reformirati asistenčno službo za obrodnice v mestu in predmestju tako, da se prepušča istim poljubna izbera ene izmed v društvu babic vpisanih babic. Ker je tozadevna pogodba z imenovanim društvom že sklenjena, stopi komisarjatski ukrep v veljavo s 1. januarjem 1921. Imena in naslovi onih babic, katere se lahko pokličejo na brezplačno pomoč k revnim obrodnicam, se lahko upogledajo v uradnih urah na sedežu odnosnih okrajnih načelnikov. Morebitne informacije se lahko dobe tudi pri društvu babic (ulica Giorgio Vasari št. 17). Pomožna služba za revne obrodnice v okolici ostane neizpremenjena. — Trst 29. dec. 1920. — Mestni magistrat tržaški.

Dražba v mestni zastavljalnici (Monte di Pietà) se vrši v četrtek, 30. t. m. za dragocene predmete serije 146 od štev. 77601 do štev. 79200. Poleg tega se vršijo tudi prostovoljne dražbe nedragocenih predmetov.

Iz tržaškega življenja

Zakopane bombe in zaboji napolnjeni z dinamitom. Pred par dnevi so našli policijski agentje zakopano na nekem travniku v bližini Trsta (natančen kraj drži policija tajno) 150 ročnih bomb in nekaj zabojev napolnjenih z dinamitom. Ni znano, čegave so bombe in kdo jih je zakopal. Zasledovanja se nadaljujejo.

Samomor. Včeraj popoldne okoli 15. ure je bil nemudoma pozvan zdravnik rešilne postaje na Goldonijev trg, v hišo št. 12. V petem nadstropju omenjene hiše je ležala na postelji 72letna Elsa Grill, ki ni dala od sebe nikakršnega znaka življenja. Na tleh, poleg postelje, je pa ležala posoda, napolnjena s karbolno kislino. Zdravnik ni mogel drugega ugotoviti, kot pred četrt ure nastopivšo smrt vsled zastrupljenja. Vzrok starkinega samomora ni znan.

Žalosten konec orožnika. Pred enim letom je prišel v naše mesto 24letni orožnik, Ferdinand Cavallini, rodom iz Pensare, katerega so poteni nastanili na južni kolodvor. Orožnik je bil dobrega in veselega značaja. Ali zadnje čase je postajal od dne do dne bolj žalosten in tih. Njegovi prijatelji so ga radovedno povpraševali, zakaj da je tako melanholičen. Ali on se jim je izgovarjal, da mu je umrla edina sestra, za katero da žaluje. Od tistega časa se je kaj rad izogibal prijateljev, da bi ga ne povpraševali o njegovi redkobesednosti. Svojemu najboljšemu prijatelju je pripovedoval nekega dne, da ne dobiva od doma nikakega poročila. Vsa ta stvar se mu je zdela nekam čudna. Njegov prijatelj je ugibal, da je najbrže to vzrok Cavallinijeve žalosti. Kot dober prijatelj ga je vedno pomirjeval rekoč mu, da naj bo le brez skrbi glede starišev. Včeraj zjutraj okoli 7. ure je slišala nočna straža, ki je opravljala svojo službo na južni postaji, močan strel iz samokresa. Kmalu potem je pridrvelo veliko število vojaštva v Cavallinijevo sobo ter pomilovalo svojega dobrega prijatelja, ki je ležal na tleh v mlaki krvi. Neki orožniški narednik je nemudoma pozval zdravnika rešilne postaje. Ali zdravnik ni mogel drugega ugotoviti, kot Cavallinijevo smrt, vsled izkrvavljenja. Zdravnik je mogel konstatirati, da se je ustrelil nesrečni orožnik v usta. Cavallinijevo truplo so odpeljali v mrtvašnico vojaške bolnišnice.

Čuden napad. Včeraj zjutraj so pripeljali v tukajšnjo mestno bolnišnico 25letnega Augusta Bonazza. Na roki in na glavi je imel več manjših in večjih ran. Zdravnk ga je izpraševal, kje da je dobil rane. Bonazza je odgovoril, da so ga napadli neki tolovaji. Še njemu se je zdela vsa ta stvar čudna; kajti pri sebi je imel še vso vrednost, ki jo je nosil s seboj. Zdravniki so sklepali, da je imel omenjeni možakar najbrže mrelico in da je fantaziral o roparjih in tatovih.

Poškodba na delu. Včeraj zjutraj ob 10. uri je prišel iskat pomoči na rešilno postajo 46letni delavec Josip Clavara, stanujoč v ulici Androna Colombo št. 7. Zdravniku je pripovedoval, da mu je padel z visočine kos železa na čelo ter ga pri tem ranil. Zdravnik mu je obvezal rano ter ga nato poslal v domačo oskrbo.

Tatvina. Preteklo noč so splezali neznani tatovi čez zid, ki obdaja prosto luko »Duca D'Osta« ter na ta način prišli v luko. Tam so se spravili v hangar št. 56, kjer imajo svoje skladišče »Magazzini Generali«. Iz skladišča so odnesli tatovi za 30.000 lir raznih moških oblek.

Aretirani tatovi. Preteklo noč so odprli tatovi s ponarejenimi ključi hišna vrata hiše št. 13 v ul. Commerciale. Njihov namen je bil vdreti v manufakturno trgovino tvrdke Filetti & Co. in jo potem okrasti. Ves ta njihov načrt se jim je obnesel. V trgovini so vse razmetali in odnesli 44 peč platna. Ko je stopil drugi dan lastnik v trgovino, je opazil tatvino. Šel je na kvesturo in tam naznanil škodo, ki so mu jo povzročili tatovi. Policijski agentje so začeli s takojšnjim zasledovanjem. Na uho jim je prišlo, da se zbirajo v hiši št. 409 ulice Pendice Scorcola nekateri jako sumljivi elementi. V omenjeni hiši so uvedli preiskavo, katera je imela tudi uspeh. Vse platno, kar je bilo ukradeno v trgovini Filetti, so policijski agentje zaplenili, osumljene tatove so pa aretirali. Pišejo se: Alojzij Crevar, star 20 let, stanujoč v ulici Crosada št. 12, Amorino Rovassini, star 19 let, stanujoč v ulici Pendice Scorcola št. 409, Robert Bamboh, star 20 let, stanujoč v ulici Navali št. 29 in Karl Grghil, star 19 let, stanujoč v ulici Commerciale.

Nevarna pijača. Neki 37letni Ivan Sepich je bil včeraj popoldne jako žejen. Sepich je že tako navajen, da ne pije malo vode. Tudi včeraj mu ni dišala voda. V skrbeh, kaj da bo pil, je začel iskat po kuhinjski omari steklenice, v katerih bi bilo kaj vina. Ni iskal dolgo, ko mu pride pod roke steklenica z napisom »Risling«. Vzame v roke steklenico ter jo obrača na vse strani. Dene steklenico na usta ter napravi precej velik požirek. Cez kakih 5 minut ga je začelo žgati v želodcu in v grlu in v glavi se mu je delala omotica. Tekel je na rešilno postajo, kjer so mu izprali želodec ter ga opozorili, da naj nikoli več ne pije karbolne kiseline, namesto vina.

Dopisi

Kmetska čitalnica v Podmelcu priredi na Silvestrov večer v gostilni gospe Jožefe Zalašček v Podmelcu svoj prvi povojni zabavni večer. Začetek ob 8. uri. Na dnevnem redu so pevske in tamburaške točke. Radi zanimivega sporeda se pričakuje obile udeležbe od strani prijateljev petja in glasbe, in to tembolj, ker je brezplačen vstop tudi v novo leto.

Podgrad v Istri. Naša čitalnica se ne more oživeti, pa se ne more. Pravila, nedolžna kot belo jagnje, potrjena v davnih onih časih mogočnega Depretisa, predložena sedanjim oblastem v prepisih in prevodih, se zde presladkim našim komisarjem še zmerom črna kot hudir, nevarna kot zlodej in hinavska kot — vladne obljube. Mislili smo, da bo v Italji svoboda za vse — motili smo se. Mislili smo, da oblastniki ne bodo preganjali slovenskih društev — motili smo se. Mislili smo, da je v Italiji prostora tudi za slovensko besedo in pesem — motili smo se. Mislili smo, da so med Italijani le posamezni, ki mrzijo slovensko stvar — motili smo se. Mislili smo, da se je v Rapallu sklenil mir — motili smo se. Mislili smo, da z definitivnim mirom začne doba ravnopravnot — motili smo se. Mislili smo, da bodo razpisane volitve — motili smo se. Mislili smo, da bo konec vojaške nadloge — motili smo se. Mislili smo, da dobimo na občini svojega župana — motili smo se. Mislili smo, da je za našo občino komisar Petrovich kriv raznih mahinacij in spletk — nismo se motili! Vedno jasneje izpoznavamo, da je on zli duh naše občine. On je tudi edini zares kriv, da čitalnica ne sme delovati in da ne sme delovati pevsko društvo. Zato pa je ustanovil sebi posebno italijansko čitalnico, kamor hoče počasi spraviti tukajšnje uradništvo pod svoj kulturni klobuk. In še tako breztakten je, da rabi inventar, ki je služil stari naši Čitalnici. Zato pa mu obetamo, da podkadimo in podkurimo tudi njemu. Imamo dovolj znovi. Vsako paševanje preneha, slednjič pa prenehajo tudi to. Če mu pa ni ljubo, da mu posvetimo z veliko laterno, naj dovoli brez nadaljnega zavlačevanja delovanje naših društev. Si o no?!

Za tiskovni sklad „Edinosti“

Ker so ga hoteli »ubiti«, a je vendar še živ, daruje šior Antonio 5 L.

Angela Pečarjeva nabrala v Ricmanjih v veseli družbi 60 L. (Darovali so: gdč. Mara Pečar 1 L, zato, ker je gospod Brezovec zagrlen 5 L, Stanko Čok, ker ga je oponašal 5 L, Ivo Stepančič, ker burke uganja 5 L, Pregarc Zdravko, ker ni bil pri maši 5 L, faliran študent 2 L, Jos. Kariš, ker ni plesal 5 L, J. Požar 1 L, Bernard Čok, ker je dal že štirikrat 5 L. Stari Ricmanjski pevski zbor: Kuret Mihael 1 L, Hrvatič Andrej 1 L, Ivan Žuljan 1 L, Jos. Kuret 1 L, da ne sodelujemo Rudolf Pregarc 1 L, Komar, ker je končal cerkveno petje 1 L, Hrvačak, ki bi rad še sodeloval pri cerkvenem petju 2 L, ker je Martin proti, daruje Davorin Komar 1 L, Just Glavina iz Lonjerja, stanujoč v Ricmanjih 1 L, Jožef Felicijan 1 L, Bardon Ferdinand 2 L, g. Danilo Švara 2 L, ker g. Ernest Švara neče dati, da Angela Pečar 2 L, g. Družina, ker je lepe pel 2 L, Angela Pečar, da ne bo okroglo 2 L, Zdravko Pregarc, da bo okroglo 1 L, g. Švara voščir iz Ricmani, da bo okroglo 5 L).

Nabrano dne 5. decembra t. l. na redni odborovi seji Bralnega in pevskega društva Jurčič v Rodiku 20 L. K temu dodali še sledeči: R. K. 6 L, E. Jos. 3 L, B. An. 2 L, D. Fr. 2 L, B. Al. 2 L, C. Iv. 10 L, Č. Iv. 1 L, B. C. 2 L; skupaj 50 L.

Ob priliki veselega razpoloženja v gostilni Jadran daroval Franc Renko 10 L.

Doseđaj izkazanih L 30.760'89; v današnjem izkazu L 125'—. Skupno L 30.885'89.

DAROVI

Ugledna »Ljubljanska kreditna banka« je darovala za Božičnico 300 L in rodoljubna Posojilnica in hranilnica v Trstu 200 L. Denar ima blagajničarka ženske CM podružnice.

Za Božičnico šentjakobske podružnice CMD, ki se bo vršila 2. januarja ob 3 popoldne, daruje Ivan Škerlj 5 L. Denar hrani blagajnik.

Josipina Škof
Sardoč Adon
učitelj
poročena
Komen-Št. Ilj-Slov. Gorice, 30. 12. 1920 (324)

Borzna poročila.

Tečaji:
V Trstu, 29. decembra 1920.

Jadranska banka	390
Cosulich	482
Dalmatia	395
Gerolimich	1820
Libera Triestina	682
Lloyd	1915
Lussino	2100
Martinolich	322
Oceania	458
Premuda	500
Tripcovich	510
Ampelea	631
Cement Dalmatia	390
Cement Spalato	403
Krka	575

Tuja valuta na tržaškem trgu:
V Trstu, 29. decembra 1920.

Neprepečatene krone	4'75— 5'—
avstrijsko-nemške krone	4'75— 5'—
češkoslovenske krone	32'— 33'—
dinarji	75'— 78'—
leji	36'— 36'50
marke	39'75— 40'50
dolarji	28'80— 28'90
francoski franki	173'—173'50
švicarski franki	445'—448'—
angleški funti, papirnati	103'25—103'50
angleški funti, zlati	116'—117'—
rubli	15'— 17'—
napoleoni	93'— 94'—

Švicarski tečaji

ŽENEVA, 28. (Zakasnela.) Lira 21'8375, marka 8'925, av. krona 1'4625, angl. funt 23'1175, franc. frank 38'20, dolar 6'5725.

MALI OGLASI

DOLGA zimska moška suknja se proda. Via Coroneo 13, II. nadstr., desno. 744

MALA družina išče stanovanje obstoječe iz sobe in kuhinje ali pa dve sobi in kuhinjo, eventuelno uporabo kuhinje. Ponudbe pod »Nujno« na upravo. 745

RENOMIRANA JUGOSLOVENSKA ZAVAROVALNICA namesti za stalno agilnega potnika (akviziterja) pod jako ugodnimi pogoji. Začetniki se upeljejo v posel. Ponudbe naj se predajo upravi lista pod »Št. 20«. 746

IŠČEM mizarskega učenca. Dobi tudi hrano. Rože Rojan 24. 747

LEKARNA IN KEMIČNI LABORATORIJ V SEŽANI. Ribje olje prve vrste, kemično preizkušeno. — **Sirup R.** za šibke in malokrvne otroke. — **Kroglice B.** za malokrvne ženske. — **Švedske kapljice.** — **Mazilo za garje.** (specijaliteta.) — **Praška mast.** — **Tinktura** in obliž za kurja očesa. — **Fluid** za živino. — Sestavljen mlečnokislinski **Kreosotov sirup,** pripravljen po posebnem receptu, preizkušeno zdravilo z. pljučne bolezni in katar dihala. — Vsakovrstna zdravila in specijaliteta za ljudi in živino vedno v zalogi. — **Poštne pošiljatve.** 592

NAZNANJAM slavnemu občinstvu, da sem poleg delavnice odprla tudi salon za izgotovljene ženske obleke in letne plašče ter raznovrstne obleke. Priporočam se za obilen obisk. **A. Mermolja Rieger, ulica Commerciale 3.** 586

LESIČJI KOŽUHI IZDELANI, črni, sivi in temnorujavi ter sealskin za štole, se prodajajo po nizki ceni. Ustrojenje, izdelovanje in barvanje kožuhovin se izvršuje z jamstvom. **TRGOVINA KOŽUHOVIN V VIA GATTERI 32, TPST.** 624

VINOGRADNIKI! »Tritnica« Forčič, Komen - Preserje prodaja in prejema naročila za cepljenke vsaki dan po najnižjih cenah. Vsako nedeljo v Društveni gostilni, v Rojanu (bližu cerkve). (653

IŠČE SE starejši mizar z orodjem. Solitario 1. (739

ZLATO in srebrne krone plačam več kot drugi kupci. Albert Povh, urar, Mazzini 46 (v bližini drvenega trga). 537

Naznanilo

V Sežani se je otvoril poslovalni urad zavarovalnice proti požaru »La France« iz Pariza. Zavarovalnica je ena največjih v Evropi, ki deluje že od leta 1837.

Zastopništvo sprejema razen zavarovanja proti požaru tudi zavarovanja na življenje in smrt, zavarovanja dot otrokom, proti tatvini z ulomom itd.

Poslovalnica posluje za ves politični okraj sežanski. Urad se nahaja v Sežani hšt. 214, hiša Grandija. Glavni zastop je v Trstu, Lazzaretto vecchio 3, I. nadstropje. (325)

Trgovska hiša v Mariboru

nasproti glavnemu kolodvoru, v kateri ... nad 20 let ... špecerijska trgovina na ... in debelo, z novozidanimi velikimi skladišči, enonadstropnim poslopjem, konjskim hlevom in lepim dvoriščem, se pod ugodnimi pogoji takoj proda.

Naslov pri upravi. (323)

KRONE plača vedno par cent. več nego vsak drugi — kupec, edinole — **Alojzij Povh,** trgovina Piazza Garibaldi št. 3, tel. 3-29 (prej trg Barriera) (25

Proda se radi selitve

večje lesno industrijsko podjetje: 2 žagi, mlin, parketna tvornica, lastna elektrarna vse na vodni turbinski pogon, dalje 2500 m krljev., in posestvo v izmeri 48 ha, po večini za takojšen izsek zreli gozdovi. Domačim podjetnikom dajem prednost. Naslov pove uprava. (322)

ZASTOPSTVO JUŽNE ŽELEZNICE

Prodaja voznih listkov iz Logatca za vse postaje južne železnice, v Jugoslaviji in Nemški Avstriji v potniški pisarni „COSULICH“, Società Triestina di Navigazione via Milano 10, pritličje.

Agencija želez. voznih listkov, Via Borsa 2. (186)

JADRANSKA BANKA

Del. glav.: K 30,000.000. Rezerve K 10,000.000

Beograd, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, TRST, Zadar, Zagreb

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle.

Sprejema vloge

na hranilne knjižice ter jih obrestuje po 3½%, a v bancogiro prometu po 4%.

Vloge, ki se imajo dvigniti samo proti predhodni odpovedi sprejema po posebno ugodnih pogojih, ki se pogodijo od slučaja do slučaja

Daje v najem varnostne predale (saics)

Bančni prostori v Trstu se nahajajo:

ul. Cassa di Risparmio, ob S. Nicolo

Telefon: štev. 1463, 1794, 2676

Blagajna posluje od 9 do 13

PODLISTEK

TUJINEC (37)

Danilo Šimunović.

Davno pred večerjo, ko je bil še dan, je prišla v Pekičevo hišo tista stara ciganka, ki je prerokovala Stanku, ko je z doktorom Mirkom šel v Kreševo. Žnjo je prišel tudi neki dečko, po nošnji iz Ljubeča, a ona je bila odeta v lep kožuhov plašč, ki jo je Stanko že v jeseni videl za vrati v Madini hiši, pak se je zamislil in ga je močno zaskrbelo, in to tembolj, ker ga je pogledala na poseben način, mu pokimala z glavo in nekaj zašepetala. Stanku pa se je zdelo, da je rekla »potem« in ni več dvomil, da je došla samo radi njega. Zaprosila je prenočišča za-se in svojega spremljevalca, pak se je namestila doli v veliki kuhinji skupno s Pekičevimi slugi in kmeti, ki jim je bilo v navado, da so ob tej priliki prihajali skupno z svojimi rodbinami.

Gori so bili samo štirje: Nikola s svojo staro na eni, Stanko in Andjelija na drugi strani, a na mizi je bila, zataknena v žito med jabolki in kolači, velika božična sveča.

Strašna burja je stresala vso hišo, a oni za mizo so molčali in gledali Stanka, ki tako molči in prestrašeno gledal na vrata, čim je veter stresal malo močneje.

Andjelija se je iz početka smejala njegovemu čudnemu strahu, pak je v šali odprala vrata, da mu pokaže, kako da ni nikogar ter je odhajala po nove jedi in pijače, ki so jih jej donašali sluge na stopnicah.

Bilo je ravno pol ure po polnoči, in stari Nikola, žena mu, kmetje in sluge so se začeli pokala, žena mu, kmetje in sluge so se začeli po svojem davnem običaju pripravljati v nedaljno cerkev. Andjelija je imela takrat ostati doma, pak je Nikola tudi sedaj veselo namignil Stanku. Istotako je namignil hčeri, nadevaje si neštevilne ogrtače ter je dostavil:

— Bog vedi, kaj bosta vidva sedaj! Ali, bodita dobra in pomolita, ko že ne gresta v cerkev.

No, Andjelija je bilo sedaj bledejša, roke so se ji nekoliko tresle in videlo se je, da nekaj poreče Stanko, čim oni odidejo.

Ravno, ko se je zamotani sprevod s svetiljkami napotil skozi vežo k izhodu, so začeli petelini peti drug za drugim tako pogosto, da se je zdelo, da so zbrani tu petelini vse vasi.

Izven dvorišča se je začulo nekaj pušek, ali njihov glas se je zdel kaj kratek in slab, ker ga je prekinjala in raznašala strašna burja. Potem je bilo zopet čuti peteline, množino njih z visokimi in nizkimi glasovi.

Andjelija in Stanko sta ostala za nekoliko trenotkov sama, a oba nemirna in bleda.

Stanko je gledal pred-se in ni privzdigal oči, ker je blizu sebe čutil, kako Andjelija hitro diše, pak ni vedel, kaj bi storil, ko bi povzdignil oči k nji. Pričakoval je vsak hip, da ga ona objame, ali vsaj sede blizu njega, ali vendar se je začudil, ko je ostala dalje od njega in rekla:

— Tista stara ciganka želi vsekako govoriti s teboj na samem.

Tu pa je hitro vzdignil glavo, da pogleda, kdo to govori, ker glas ji je bil zamolkel in čuden.

— Hočeš-li, da pride, a jaz pojdem od tu, dokler me ne pokliče? — je rekla ona zopet.

(Dalje.)